

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף מז

רבה מקשה על רב חסדא: לחם הפנים שהיה במקדש, לפעמים היה נאכל ביום התשיעי לאפייתו ולפעמים ביום העשירי או האחד עשר לאפייתו, כדלהלן:

במקרה הרגיל היו אופים אותו בערב שבת ומסדרים אותו על השולחן למחרת בשבת, והכהנים היו אוכלים אותו בשבת הבאה = תשעה ימים לאחר אפייתו. ואם חל יום טוב ביום שישי, היו אופים אותו ביום חמישי והכהנים היו אוכלים אותו בשבת שבשבוע הבא = עשרה ימים מאפייתו. ואם חלו שני ימי ראש השנה בימים חמישי ושישי, היו אופים אותו ביום רביעי והכהנים היו אוכלים אותו בשבת שבשבוע הבא = אחד עשר ימים מאפייתו. לפי שאפייתו לא דוחה שבת או יו"ט. ואם כדברי רב חסדא שמדאורייתא צרכי שבת נעשים ביו"ט, מדוע אפייתו לא דוחה יו"ט, והרי לא גזרו שבות במקדש?

רב חסדא מתרץ: 'שבות קרובה' דהיינו לעשות מלאכה דרבנן לצורך יום טוב הזה או כשהוא חל בערב שבת לצורך שבת שלאחריו התירו במקדש, אבל 'שבות רחוקה' דהיינו לצורך השבת שבשבוע הבא לא התירו במקדש.

רשב"ג אומר משום רבי שמעון בן הסגן: אפיית לחם הפנים דוחה יו"ט אפילו שזו 'שבות רחוקה', אבל אינה דוחה את יום צום (= יום כיפור).

רב מרי מקשה על רב חסדא: שתי הלחם שהיו מביאים בחג השבועות, לפעמים היו נאכלים ביום השני לאפייתם = במקרה הרגיל כשהיו נאפות בערב שבועות, ולפעמים שלשה ימים לאחר אפייתם = כשחג השבועות חל ביום ראשון והיו מקדימים לאפות אותם בערב שבת. לפי שאפייתם לא דוחה שבת או יו"ט. ואם כדברי רב חסדא שמדאורייתא צרכי שבת נעשים ביו"ט יש לתמוה - אם מותר לעשות צרכי שבת ביו"ט א"כ מדוע אסור לעשות את צרכי יו"ט עצמו (= אפיית שתי הלחם) ביום טוב? ומכך שלא התירו לאפות את 'שתי הלחם' ביו"ט מוכח שמהתורה מותר לעשות מלאכת אוכל נפש ביו"ט רק כשהוא נהנה מזה מיד, ומה שהתירו לעשות צרכי שבת ביו"ט זה

(המשך בדף הבא ↓)

רק משום שמא יזדמנו לו אורחים והם יהנו מזה מיד, אבל 'שתי הלחם' אינם ראויים לאכילה מיד כיון שצריך לחכות עד שישחטו את הכבשים ויזרקו את דמם, וכיון שאפשר לאפותם בערב יו"ט הם אינם דוחים את יו"ט.

תירוץ: שונה הדין ב'שתי הלחם' שאסור לאפותם ביו"ט, לפי שנאמר לגבי עשיית מלאכה ביו"ט "אף אִשֶּׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם", ומשמע שרק מלאכת אוכל נפש שהיא לצרכיכם מותר לעשותה ביו"ט ולא צרכי גבוה כגון שתי הלחם.

יש חורש תלם אחד: יתכן שהחורש שורה אחת בשדה יעבור על שמונה לאווים: 1. חרש עם שור וחמור יחד (= איסור כלאיים). 2-3. השור והחמור מוקדשים - השור מוקדש למזבח ועבר על "לא תעבד בִּבְכֹר שׁוֹרְךָ", והחמור מוקדש לבדק הבית ועבר על איסור מעילה. 4. החרישה היא לזריעת כלאיים בכרם, ובחרישתו הוא מכסה את הזרעים באדמה (= איסור כלאי הכרם). 5. החרישה היא בשנת השמיטה (= איסור חרישה בשמיטה הוא תולדה של איסור זריעה בשמיטה). 6. החרישה היא ביו"ט. 7-8. החורש הוא כהן שקיבל על עצמו נדירות, ומקום החרישה הוא בבית הקברות שאסור לכהן ולנזיר להכנס לשם.

רב חסדא מקשה על רבה שאם אמרינן 'הואיל' הרי העפר שהוא חרש ראוי לכיסוי הדם אם הוא ישחוט עוף ביום טוב, ומדוע הוא חייב על החרישה? הגמרא מתרצת שמדובר בקרקע לחה דומה לטיט ('מתונתא'). שאמנם היא ראויה לזריעה אבל העפר שלה דביק ולא ראוי לכיסוי הדם.

המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואוכלו: לוקה על חמש לאוים. ברייתא זו סוברת 'יש בגידים בנותן טעם' והם נחשבים כבשר, ולכן המבשל את גיד הנשה, עובר על בישול בשר וחלב. וכשאוכלו עובר על אכילת גיד הנשה האסור באכילה וגם על אכילת בשר וחלב.

אפיק הבערה ועייל גיד הנשה של נבילה: במקום לאו על הבערה, נסיף לאו על איסור אכילת נבילה, כלומר שמדובר בגיד הנשה של נבילה.

והתני רבי חייא: רבי חייא מנה את הלאוים שבבישול גיד הנשה הנ"ל בשתי קבוצות: שתיים על אכילה, ושלוש על בישול.

(המשך בדף הבא ↓)

עצי מוקצה: מדובר שמבשל בעצים של 'מוקצה' (שלא הוכנו מבעוד יום לכך), ורבה סובר שאיסור 'מוקצה' הוא מדאורייתא. ועל איסור זה לא שייך לומר 'הואיל' כי גם לצורך יום-טוב אסור להשתמש במוקצה.

הביא שה מאפר (= מהמרעה) ושחטו תמיד ביום טוב: שה שנמצא במרעה הוא 'מוקצה' מכיון שאינו מוכן לשחיטה. ואם לקחו ושחטו ביום טוב בשביל קרבן תמיד - מותר להקריבו. וכפי שנלמד מהפסוק הבא.

נאמר בפסוק "ושה אחת מן הצאן מן המאתיים ממשקה ישראל – למנחה ולעולה וגו'". לדרוש שקרבן כזה שיש בו את התנאים הנ"ל כשר לקרבן מנחה ועולה: **'שה'** – משמע בין זכר ובין נקיבה, ולא בכור שהוא דווקא זכר. **'אחת'** – בהמה שמגיעה לבדה ולא מתוך קבוצה, דהיינו 'מעשר בהמה' שהוא מתוך עשר בהמות. **'מן הצאן'** – 'מן' לשון מיעוט, ללמד שיש סוג ב'צאן' שלא כשר לקרבן והוא 'פלגס' = צאן בן שנה בתוך החודש השלושה עשר, שיצא מכלל כבש (כבש = כל השנה הראשונה) ולכלל איל לא בא (איל = בן שנה וחודש).

הפסוק עובר לדרשות על ניסוך הקרבן: **'מן המאתיים'** – יין שנשתייר ממאתיים בבור, ומדובר ביין ערלה שנפל ליין כשר שבטל באחד ומאתיים. **'ממשקה ישראל'** – ממשקה המותר לישראל ולא 'טבל' שאסור בשתייה. אבל לא איסור מוקצה, כי דוקא איסור עצמי לא כשר, ולא איסור חיצוני כמו מוקצה שאיסור שבת גרם לו להיאסר. מבריייתא זו מוכח שמוקצה אינו אסור מהתורה, שאם לא כן גם איסור מוקצה היה אסור בהקרבה.